

Η Επιστημονική Έρευνα ως Παραγωγός Γνώσης και Καινοτομίας

4 Θεμελιώδη Ζητήματα

- Η Επιστημονική Έρευνα ως Δημόσιο Αγαθό
- Το Ελληνικό Ερευνητικό Σύστημα στο Παγκόσμιο Προσκήνιο
- Οργάνωση του Δημόσιου Ερευνητικού Συστήματος
- Έρευνα και Παραγωγή στην Ελλάδα

*Δημήτρης Λουκάς, Μαρία Στουμπούδη
Για την Ένωση Ελλήνων Ερευνητών*

Σημείωση: Το σύνολο των κειμένων που η Ένωση Ελλήνων Ερευνητών κατέθεσε στη δημόσια διαβούλευση για το σχέδιο νόμου «Έρευνα Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία» βρίσκεται αναρτημένο στη θέση: http://eee-researchers.gr/Anakoinoseis-EEE/EEE_Keimena-Diavouleusis-Sxediou-Nomou-Ereunas.pdf.

Η Επιστημονική Έρευνα ως Δημόσιο Αγαθό

- Στις μεικτές οικονομίες οι αγορές αποτελούν μηχανισμούς κατανομής πόρων, σε συνθήκες ανεπάρκειας αγαθών, όπου εμπλέκεται η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών ως ιδιώτες.
- Οι αγορές αδυνατούν να παρέχουν δημόσια αγαθά (όπως : υποδομές, περιβαλλοντικοί κανόνες, κανόνες βιοηθικής, εκπαίδευση, άμυνα, δικαιοσύνη, επιστημονική έρευνα), η παροχή των οποίων αποτελεί υπόθεση της πολιτείας.
- Οι επιστήμονες δεν είναι, και δεν πρέπει να είναι, οι ιδιοκτήτες των βασικών επιστημονικών ανακαλύψεων (ακόμα και οι πατέντες αποτελούν αναγνώριση πνευματικής ιδιοκτησίας και ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων για περιορισμένο χρονικό διάστημα).

Άμεση Συνέπεια

- Μια από τις πλέον σημαντικές ανθρώπινες δραστηριότητες , η επιστημονική έρευνα, προάγεται με τελείως διαφορετικούς μηχανισμούς από αυτούς της ελεύθερης αγοράς.
(βραβεία κύρους όπως το Nobel, κρατικές επιχορηγήσεις, οικονομικές ενισχύσεις φιλανθρωπικού χαρακτήρα, και πολλές άλλες μη επιχειρηματικές δραστηριότητες όπως εθελοντική εργασία ,π.χ. Linux, Wikipedia)

Η Επιστημονική Έρευνα ως Δημόσιο Αγαθό

Η επιλογή του Υπουργείου:

Από το κείμενο διαβούλευσης:

Verbatim: 1. “Οι ερευνητές της βαθμίδας Γ’ προσλαμβάνονται με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου για τέσσερα έτη, που μπορεί να ανανεωθεί για ίσο χρόνο έως μία φορά” ... “Οι ερευνητές της Α’ και Β’ βαθμίδας προσλαμβάνονται με καθεστώς ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου”.

Verbatim: 2. “Επιχορήγηση από τον τακτικό προϋπολογισμό του εποπτεύοντος Υπουργείου για την κάλυψη μέρους των εξόδων της λειτουργίας τους” (των ΕΚ)

Άμεση Συνέπεια

Τα νέα, κεντρικά στοιχεία που αναδεικνύονται από το υπό διαβούλευση κείμενο :

- Η μετατροπή του δημόσιου ερευνητικού συστήματος σε ιδιωτικές εταιρείες υπό την “εποπτεία” του κράτους.
- Η υποβάθμιση, έως προσβλητική μεταχείριση, του θεσμού του ερευνητή - δημόσιου λειτουργού.

Η Επιστημονική Έρευνα ως Δημόσιο Αγαθό

Η θέση της ΕΕΕ:

Στο δημόσιο ερευνητικό σύστημα της χώρας μας υπηρετούν ερευνητές - δημόσιοι λειτουργοί. Οι ερευνητές αυτοί συνήψαν συμβόλαιο με την ελληνική πολιτεία, το οποίο από την πλευρά τους προβλέπει την κατάθεση της εμπειρίας τους, της δημιουργικής τους φαντασίας και της εργασίας τους, στο απόθεμα δημόσιων αγαθών, προκειμένου:

- να συμβάλλουν στην αύξηση του κεφαλαίου νέας γνώσης,
- να συνδράμουν την πολιτεία σε κρίσιμους τομείς εθνικού ενδιαφέροντος (οι οποίοι δεν μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας),
- να συνεισφέρουν (διαμέσου του δεύτερου και τρίτου κύκλου σπουδών) στη διαμόρφωση των στελεχών υψηλής ειδίκευσης του δημόσιου τομέα και του παραγωγικού ιστού της χώρας.
- Ως ανταμοιβή, προβλέπεται ότι ο Έλληνας φορολογούμενος θα τους καταβάλλει έναν αξιοπρεπή μισθό.

Ως συνέπεια της μορφής του δημόσιου ερευνητικού συστήματος προκύπτει ότι αυτό θα πρέπει να υπάγεται στους κανόνες του δημοσίου δικαίου:

A. Τα δημόσια ερευνητικά κέντρα που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (δια μέσου της ΓΓΕΤ) είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ).

B. Η πολιτεία εγγυάται τη μισθοδοσία του προσωπικού τους και τα λειτουργικά τους έξοδα.

Η Επιστημονική Έρευνα ως Δημόσιο Αγαθό

Ενιαίος Χώρος Εκπαίδευσης και Έρευνας (κατατέθηκε για πρώτη φορά στην ελληνική κοινωνία στις αρχές τις δεκαετίας 2000 από την ΕΕΕ)

- i) Οικουμενικό πρότυπο Παιδείας, που συνδέει αρμονικά τη μεταβίβαση της εκάστοτε συσσωρευμένης γνώσης στις νέες γενιές, με τη διεύρυνση των οριζόντων της γνώσης, μέσω της συνεχούς αναζήτησης, της αμφισβήτησης, της πειραματικής διαδικασίας και του έλλογου συνειρμού.*
- ii) Οριζόντια διαμόρφωση ενός ενιαίου ερευνητικού χώρου που θα ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση και τη συνέργεια μεταξύ ΑΕΙ, ΕΚ και του κοινωνικού και παραγωγικού ιστού.*
- iii) Ειδικότερα για το τριτοβάθμιο σύστημα εκπαίδευσης και το αντίστοιχο σύστημα της έρευνας, διαμόρφωση δυο λειτουργικά ισότιμων και συμπληρωματικών συστημάτων, που το κάθε ένα θα διατηρεί τα δικά του αυτόνομα χαρακτηριστικά.*

Το Ελληνικό Ερευνητικό Σύστημα στο Παγκόσμιο Προσκήνιο

Ακαθάριστη Εθνική Δαπάνη Έρευνας (ΑΕΔΕ)

Table 1A
Total expenditure on R&D (as % of GDP)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Germany	2.73	2.71	2.61	2.47	2.35	2.28	2.19	2.19	2.19	2.24	2.27	2.40
Spain	0.68	0.71	0.80	0.82	0.86	0.86	0.79	0.79	0.81	0.80	0.87	0.86
France	2.19	2.23	2.32	2.32	2.33	2.38	2.32	2.29	2.27	2.19	2.14	2.16
Italy	1.19	1.21	1.25	1.19	1.15	1.10	1.02	0.97	0.99	1.03	1.05	1.02
Portugal	0.39	0.45	0.49	0.54	0.58	0.58	0.56	0.54	0.57	0.59	0.65	0.71
Greece	0.27	0.33	0.33	0.32	0.37	0.42	0.43	0.43	0.44	0.45	0.53	0.60

Table 1A (continued)

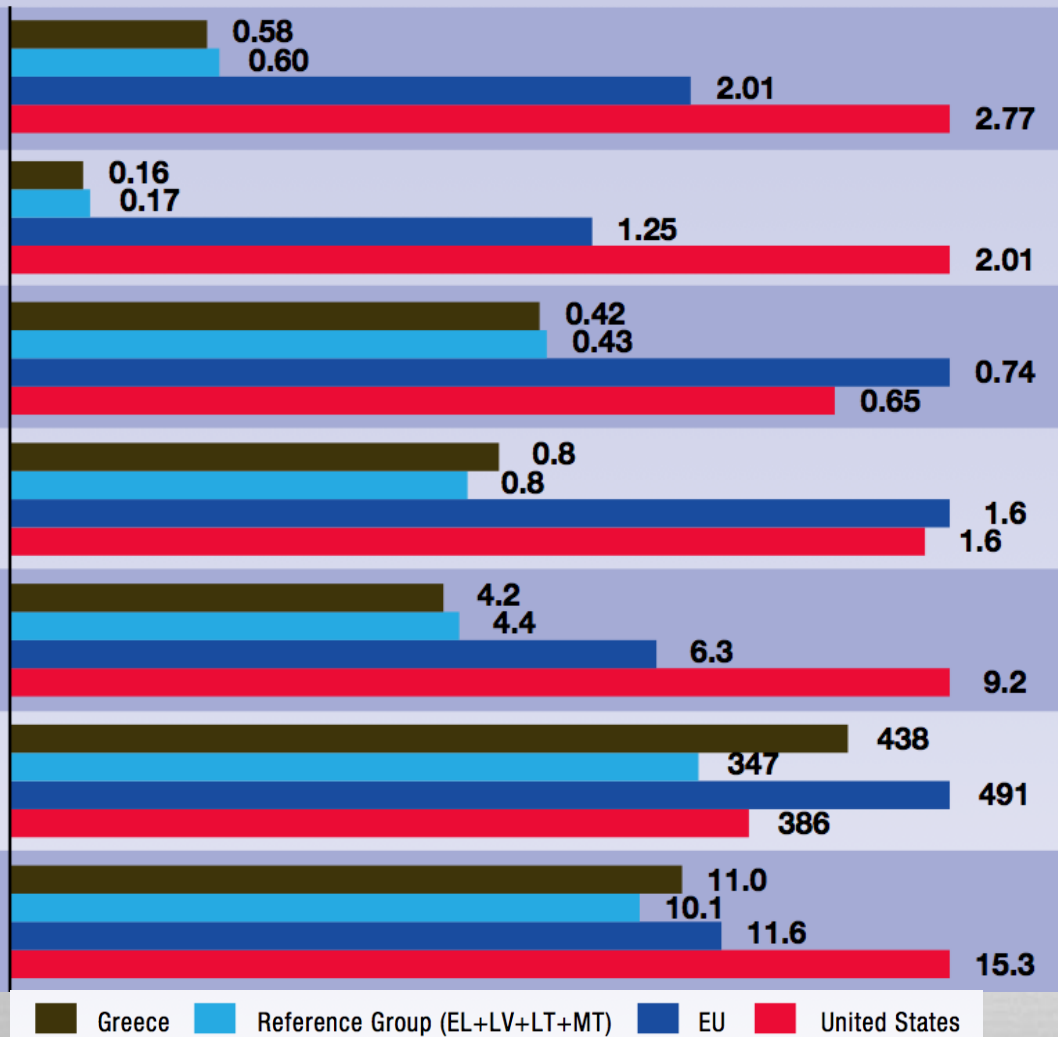
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Germany	2.45	2.46	2.49	2.52	2.49	2.49	2.53	2.53	2.68	2.82
Spain	0.91	0.92	0.99	1.05	1.06	1.12	1.20	1.27	1.35	1.38
France	2.15	2.20	2.23	2.17	2.15	2.10	2.10	2.04	2.02	2.21
Italy	1.05	1.09	1.13	1.11	1.10	1.09	1.13	1.18	1.18	1.27
Portugal	0.76	0.80	0.76	0.74	0.77	0.81	1.02	1.21	1.51	1.66
Greece	0.59	0.58	0.57	0.57	0.55	0.59	0.58	0.58	0.58	0.57

Το Ελληνικό Ερευνητικό Σύστημα στο Παγκόσμιο Προσκήνιο

Ακαθάριστη Εθνική Δαπάνη Έρευνας (ΑΕΔΕ)-Καινοτομία 2009: περίγραμμα

R&D profile, 2009⁽¹⁾

R&D ένταση (Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη Έρευνας ως % του ΑΕΠ)

Συμβολή του Ιδιωτικού Τομέα στην ΑΕΔΕ ως % του ΑΕΠ

Συμβολή του Δημόσιου Τομέα στη ΑΕΔΕ ως % του ΑΕΠ

Νέοι διδάκτορες ανά χίλιους κατοίκους στην ηλικία 25-34 έτη

Αριθμός ερευνητών ανά χίλιους εργαζόμενους

Αριθμός διεθνών συν-δημοσιεύσεων ανά εκατομμύριο πληθυσμού

Αριθμός δημοσιεύσεων στο άνω 10% των περισσότερων διεθνών αναφορών ως % των συνολικών ελληνικών δημοσιεύσεων

Legend: Greece (dark blue), Reference Group (EL+LV+LT+MT) (light blue), EU (medium blue), United States (red)

Το Ελληνικό Ερευνητικό Σύστημα στο Παγκόσμιο Προσκήνιο

Διεθνείς Πατέντες

Table 1B
Number of triadic patents (per million inhabitants)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Germany	60.61	45.52	48.38	49.08	53.38	58.01	66.72	66.82	71.99	77.82
Spain	1.78	1.82	1.71	1.86	2.14	2.21	2.20	2.50	2.84	2.86
France	31.65	29.78	28.27	28.68	31.50	31.61	35.57	35.23	37.74	38.04
Italy	11.07	11.42	10.15	11.01	10.84	10.49	11.99	12.35	12.62	13.45
Portugal	N/A	0.40	0.40	0.40	0.20	0.30	0.30	0.61	0.40	0.50
Greece	N/A	0.47	0.58	0.29	0.38	0.10	1.24	0.95	0.76	1.04

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Germany	75.87	75.63	74.22	69.42	69.00	70.51	73.67	74.85	73.18
Spain	3.73	4.03	4.07	3.91	5.11	5.19	5.25	5.77	5.77
France	37.50	36.93	38.26	36.40	39.11	38.60	39.31	40.52	39.66
Italy	11.47	11.98	11.45	12.13	13.32	13.13	13.34	13.16	12.82
Portugal	0.40	0.60	0.70	0.90	0.65	1.24	1.03	1.13	0.94
Greece	0.85	0.57	0.85	1.13	0.86	1.36	1.24	1.27	1.26

Source: Main Science and Technology Indicators 2010

Triadic patents are a series of corresponding patents filed at the European Patent Office (EPO), the United States Patent and Trademark Office (USPTO) and the Japan Patent Office (JPO), for the same invention, by the same applicant or inventor

Το Ελληνικό Ερευνητικό Σύστημα στο Παγκόσμιο Προσκήνιο

- *Το δημόσιο ερευνητικό σύστημα έχει μια διακριτή θέση στο παγκόσμιο προσκήνιο*

- Αυτό που κρατά ζωντανή την ερευνητική δραστηριότητα στη χώρα είναι τα ευρωπαϊκά προγράμματα.

- Στην πράξη ουδέποτε ψηφίστηκε από τη Βουλή ΠΑΕΤ. Η κάθε κυβέρνηση, άμα τη αναλήψει των καθηκόντων της, περιλάμβανε στο πρόγραμμά της ορισμένες γενικές διακηρύξεις περί έρευνας και πέραν αυτού ουδέν.

- Σημειώνουμε επίσης ότι, στη μελέτη της Rand [A rapid review of the Greek research and development system, copyright 2011 RAND Corporation], στις πρώτες θέσεις του πίνακα με τις αδυναμίες του ελληνικού ερευνητικού συστήματος εμφανίζονται:

(α) η «Έλλειψη συνεπούς και αξιόπιστης χρηματοδότησης, αταξία στον κύκλο προκηρύξεων διαγωνισμών, αναξιοπιστία στο χρόνο πληρωμής» και

(β) η «Έλλειψη εθνικής στρατηγικής, που οδηγεί σε έλλειψη προτεραιοτήτων και μιας συνεκτικής ερευνητικής κοινότητας».

- *Ο βαθμός καινοτομίας ως στοιχείο ενσωματωμένο σε νέα προϊόντα, υπηρεσίες, μεθόδους είναι χαμηλός.*

Οργάνωση του Δημόσιου Ερευνητικού Συστήματος

Φορείς κατά εποπτευόμενο όργανο που ασκούν ερευνητική δραστηριότητα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ (ΥΠΑΔΜΘ)

- ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
- ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑ (ΚΕΓ)
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΕΕΑΕ)

ΥΠΑΔΜΘ – ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

- ΑΘΗΝΑ – ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ, ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ (ΕΚ ΑΘΗΝΑ),
- ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΚΕΤΑ),
- ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ "ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ" (ΕΚΕΦΕ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ),
- ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΙΕ),
- ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΚΚΕ)
- ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ (ΙΤΕ),
- ΕΘΝΙΚΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΑΑ)
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΛΚΕΘΕ)
- ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (ΚΕΤΕΑΘ)
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΑΣΤΕΡ (ΕΙΠ)
- ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΛΕΜΙΝΓΚ" (ΕΚΕΒΕ ΦΛΕΜΙΝΓΚ)
- ΙΔΡΥΜΑ ΒΑΣΙΚΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΛ. ΦΛΕΜΙΝΓΚ'

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

- ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ΚΕ.ΜΕ.Α)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

- ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΚΑΠΕ)
- ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΕΙΣΜΟΛΟΓΙΑΣ & ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ (Ι.Τ.Σ.Α.Κ)
- ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (Ο.Α.Σ.Π)
- ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΕΩΛΟΓΙΚΩΝ & ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΙΓΜΕ)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ

- ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΘΙΑΓΕ)
- ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΑΓΡΟΝΟΜΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΧΑΝΙΩΝ (Μ.Α.Ι.Χ)
- ΜΠΕΝΑΚΕΙΟ ΦΥΤΟΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

- ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΛΕΤΩΝ & ΕΡΕΥΝΩΝ «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ»
- ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΑΙΜΟΥ (Ι.Μ.Χ.Α)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

- ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (Κ.Ε.Π.Ε)
- ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (Κ.Δ.Ε.Ο.Δ)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

- ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΜΥΝΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΛΙΑΜΕΠ)
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ε.Κ.Ε.Μ)
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ & ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΕΝΕΤΙΑΣ
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ & ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

- ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ & ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΤΟΥ ΣΑΚΧΑΡΩΔΗ ΔΙΑΒΗΤΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΠΛΟΚΩΝ ΤΟΥ (Ε.ΚΕ.ΔΙ)
- ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ & ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ)
- ΙΔΡΥΜΑ ΟΡΜΥΛΙΑ-ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ & ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

- ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ (Κ.Ε.Θ.Ι)

ΝΠΙΔ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ (ΔΕΝ ΕΠΟΠΤΕΥΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ)

- ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (Ι.Ο.Β.Ε)
- ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Στοιχεία από ΥΠΑΔΜΘ

Οργάνωση του Δημόσιου Ερευνητικού Συστήματος

- *Ο ερευνητικός ιστός που εποπτεύεται από τη ΓΓΕΤ διαρθρώθηκε με βάση το ν.1514/85 ο οποίος έχει ομοειδείς πρόνοιες προσόντων και εξελίξεων των ερευνητών με αυτές των μελών ΔΕΠ (καθηγητών) των ΑΕΙ.*
- *Παρά τις αρχικές προθέσεις του νομοθέτη, ο ιστός αναπτύχθηκε μέχρι σήμερα με ενισχυμένα στοιχεία εξωγενούς διοίκησης, περιορισμένης αυτονομίας του ερευνητή και διευθυντικών υπερεξουσιών, οι οποίες διαμορφώνουν ένα πνεύμα δημοσιοϋπαλληλικής ιεραρχίας που συμπιέζει την ερευνητική διαδικασία.*
- *Ενίσχυση της αυτονομίας με παράλληλη αξιολόγηση και αποτίμηση αποτελούν άρρηκτο δίδυμο για την προώθηση της Αριστείας.*
- *Οφείλουμε να αλλάξουμε παράδειγμα και να κατανοήσουμε ότι πυρήνας του ερευνητικού συστήματος είναι οι ερευνητικές ομάδες και οι μονάδες των ερευνητών, οι οποίοι απευθύνονται στην παγκόσμια επιστημονική κοινότητα.*
- *Η ιστοιμία (θεσμική και μισθολογική) των καθηγητών ΑΕΙ και των ερευνητών αποτελεί προϋπόθεση, εκ των ων ουκ άνευ, προκειμένου να προσελκύσουμε και να κρατήσουμε τους άριστους στα ΕΚ.*

Οργάνωση του Δημόσιου Ερευνητικού Συστήματος

Διασαφηνίσεις :

- 1. Τα ΕΚ δεν είναι ΑΕΙ και, διαμέσου της ιστορικής τους πορείας, της πολυμορφίας τους, των ισχυρών και ασθενών στοιχείων τους, έχουν φτάσει σε ένα βαθμό ωριμότητας που επιβάλλει τον επαναπροσδιορισμό της σχέσης ΑΕΙ-ΕΚ στη βάση της αμοιβαιότητας και της λειτουργικής ισοτιμίας.*

- 2. Ο ρόλος των ΕΚ :*
 - a. Να παράγουν νέα γνώση.*
 - b. Να επιλύουν πολύπλοκα προβλήματα με τεχνολογίες αιχμής.*
 - c. Να αναπτύσσουν και να λειτουργούν πολύπλοκες υποδομές και μεγάλες εγκαταστάσεις για την εθνική και διεθνή επιστημονική κοινότητα.*
 - d. Να παράγουν αποθεματικό κεφάλαιο για την κοινωνία και τη βιομηχανία διαμέσου του μετασχηματισμού της νέας γνώσης σε καινοτόμες ιδέες.*

Έρευνα και Παραγωγή στην Ελλάδα

Παρατηρήσεις :

- *Η φύση και οι στόχοι του δημόσιου ερευνητικού συστήματος και του ιδιωτικού ερευνητικού τομέα έχουν κοινά στοιχεία, αλλά στον πυρήνα τους είναι διαφορετικοί. Η ερευνητική δραστηριότητα στις επιχειρήσεις έχει ως στόχο την καινοτομία των προϊόντων, υπηρεσιών και μεθόδων.*
- *Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις προστατεύουν τις καινοτομικές τους δραστηριότητες, τόσο με ιδιοκτησιακές κατοχυρώσεις (πατέντες, μοντέλα, κλπ.), όσο και μέσω των βιομηχανικών μυστικών.*
- *Η ερευνητική διαδικασία στους δημόσιους ερευνητικούς φορείς έχει ως κύριο στόχο την παραγωγή νέας γνώσης ως δημόσιου αγαθού, ενώ η καινοτομία αποτελεί μια μόνο από τις συνιστώσες των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων.*
- *Για τους πολίτες που συμβάλλουν οικονομικά στη συνολική εθνική ερευνητική προσπάθεια, οι δύο αυτοί ερευνητικοί τομείς ανταποδίδουν με διαφορετικό τρόπο.*
 - *Η βιομηχανική έρευνα, διαμέσου της αγοράς, τους προσφέρει νέα, καινοτόμα προϊόντα.*
 - *Η δημόσια έρευνα είναι ο κύριος μηχανισμός που παράγει και διαδίδει νέα γνώση, η οποία είναι προσβάσιμη και αξιοποιήσιμη από όλους.*

Έρευνα και Παραγωγή στην Ελλάδα

Η συνολική εθνική ερευνητική προσπάθεια, στην οποία εμπλέκονται τα δημόσια ερευνητικά εργαστήρια, τα εργαστήρια των μεγάλων επιχειρήσεων, καθώς και αυτά των μικρομεσαίων, θα πρέπει να αποτελεί το αντικείμενο συντονισμού των εμπλεκόμενων Υπουργείων υπό την αιγίδα μιας τελικής εποπτείας την οποία θα ασκεί στην παρούσα φάση η ΓΓΕΤ και σύντομα ένα νέο :

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Τεχνολογίας

Προκειμένου να ενισχυθεί η ερευνητική διαδικασία στον ιδιωτικό τομέα, προτείνουμε όπως η πολιτεία εξετάσει ειδικές ελαφρύνσεις για τις αποδεδειγμένες επενδύσεις των εταιρειών στα ερευνητικά τους εργαστήρια, καθώς και ένα ποσοστό του φόρου επί των δραστηριοτήτων αυτού του είδους, το οποίο θα συνεισφέρει στον ετήσιο προγραμματισμό ερευνητικών προγραμμάτων της ΓΓΕΤ.

Η διαδικασία συνεργασίας του δημοσίου ερευνητικού συστήματος με τον ιδιωτικό τομέα δεν θέτει υποχρεώσεις από τη μία μόνο πλευρά (αυτήν του δημοσίου). Ο ιδιωτικός τομέας οφείλει να ενσωματώσει στη λειτουργία του στοιχεία υψηλής κοινωνικής ευθύνης (π.χ., οι φαρμακευτικές εταιρείες σε ό,τι αφορά στα μεταδοτικά νοσήματα, οι εταιρείες που παραγωγής ενέργειας σε ό,τι αφορά στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στα υδροηλεκτρικά έργα, κλπ.)

Έρευνα και Παραγωγή στην Ελλάδα

Τεχνοβλαστοί και Νέοι Επιστήμονες

Υπάρχει εικοσαετής περίπου εμπειρία του θεσμού των εταιρειών τεχνοβλαστών (*spin off*) και των τεχνολογικών πάρκων. Η προσπάθεια της πολιτείας θα πρέπει να επικεντρωθεί στην ενίσχυση πρωτοβουλιών νέων ερευνητών και όχι στη συντήρηση στο διηνεκές δημόσιων λειτουργιών, οι οποίοι ασκούν παράλληλα και επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οφείλουμε να αποτιμήσουμε την εικοσαετή εμπειρία των τεχνοβλαστών και να στρέψουμε την προσοχή μας στην ενίσχυση των νέων ερευνητών, με την παραχώρηση κυψελίδων στα τεχνολογικά πάρκα, την ενίσχυση της πρόσβασης τους στις εργαστηριακές εγκαταστάσεις, κλπ. Οι τεχνοβλαστοί των νέων ερευνητών θα πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης φροντίδας από την πολιτεία, με την ενίσχυσή τους σε ό,τι αφορά την κάλυψη νέου προσωπικού, άλλες ειδικές ενισχύσεις, φορολογικές ελαφρύνσεις για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο (π.χ., 4-5 ετών), κλπ.

Έρευνα και Παραγωγή στην Ελλάδα

Εθνικό Μητρώο Καινοτομικών Επιχειρήσεων Υψηλής Τεχνολογίας

Προτείνουμε τη δημιουργία στη ΓΓΕΤ «Εθνικού Μητρώου Καινοτομικών Επιχειρήσεων Υψηλής Τεχνολογίας», στο οποίο θα εντάσσονται επιχειρήσεις οι οποίες:

- (1) δραστηριοποιούνται σε τομείς υψηλής τεχνολογίας, όπως αυτοί ορίζονται κατά τη διεθνή πρακτική,*
- (2) έχουν τμήμα Έρευνας και Ανάπτυξης με ειδικευμένο προσωπικό και*
- (3) άνω από το 30% του κύκλου εργασιών τους προέρχεται από τεχνολογία αναπτυγμένη από την ίδια την επιχείρηση (πατέντες, ερευνητικά προγράμματα).*

Έρευνα και Πρωτοβάθμια-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

«Ένα τυπικό σημερινό σχολείο είναι ένας από τους λίγους χώρους του σύγχρονου κόσμου όπου ένας πολίτης της Αμερικής του George Washington θα αισθανόταν σαν στο σπίτι του».

K.G. Wilson (Physics nobel prize 1994), “Redesigning Education”

*Αντιπαραβάλλοντας το σύγχρονο κόσμο με ένα σχολείο όπου η γνώση μεταδίδεται “εξ’ αποκαλύψεως” και δεν δημιουργείται “εκ περιεργείας” ο K.G. Wilson αναζητεί ένα νέο Παράδειγμα εκπαιδευτικής πολιτικής, κατά την έννοια του επιστημολόγου Thomas Kuhh. Το αναζητεί διαμέσου μιας αναγωγικής προσέγγισης, στην οποία αντιπαραβάλλει την επιτυχία της επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου των τελευταίων τριών αιώνων με ένα σχολείο που παραμένει στατικό. Και θεωρεί ότι στο βαθμό που η αλληλουχία **σχεδιασμός-ανάπτυξη-αξιολόγηση-βελτίωση-επανασχεδιασμός** που χαρακτηρίζουν την ενδογενή λειτουργία της επιστημονικής και βιομηχανικής προόδου, τροφοδοτήσει μια αντίστοιχη λειτουργία του σχολείου, θα μπορούμε να μιλάμε για ένα νέο όραμα στην εκπαίδευση*

Επιμύθιο

- *Σε πείσμα των καιρών, το ερευνητικό σύστημα βρίσκεται σε μια ιδιαίτερα παραγωγική περίοδο*